

Waarom heeft Fauré Cantique de Jean Racine gecomponeerd?

Cantique de Jean Racine was de kroon op de muzikale opleiding van Gabriel Fauré. Als negenjarig jongetje begon hij zijn studie aan École Niedermeyer, een school in Parijs voor de bestudering en uitvoering van kerkmuziek. In alle facetten daarvan kreeg Fauré les: hij onderzocht oude kerkmuziek, zoals Gregoriaans gezang en meerstemmige zangstukken uit de Renaissance, leerde orgel en piano spelen en zong wekelijks in het schoolkoor.

Het was de toen al grote componist Camille Saint-Saëns, pianoleraar op de school, die Fauré aanspoorde om ook te gaan componeren. Zo kwam het dat de negentienjarige Fauré in het schooljaar 1864-1865 meedeed aan de jaarlijkse compositiewedstrijd van de school. Daarvoor schreef hij Cantique de Jean Racine en won er de premier prix mee. De invloed van alles waar Fauré op École Niedermeyer mee in aanraking kwam, is duidelijk in het stuk te horen: koor en orgel spelen de hoofdrol, de tekst is religieus en de muziek ademt de sfeer van kerkelijke muziek.

Wat betekent Cantique de Jean Racine?

De tekst van Fauré's vroege meesterwerk heeft een oudere oorsprong. Het is geschreven door Jean Racine, een beroemde Franse dichter en toneelschrijver die leefde van 1639 tot 1699. Samen met Molière (1622-1673) en Pierre Corneille (1606-1684) behoorde hij tot de grote drie toneelschrijvers van het zeventiende-eeuwse Frankrijk. Van zijn hand kwamen voornamelijk tragedies, maar ook hymnes en lofzangen, zoals de tekst van Cantique de Jean Racine.

Die tekst is een parafrase van de Latijnse hymne *Consors paterni luminis* uit het gebedenboek van de katholieke kerk. Racine publiceerde zijn versie in 1688 in *Hymnes traduites du Bréviaire Romain*. Ruim een eeuw later componeerde Fauré zijn Cantique op deze tekst. Cantique de Jean Racine betekent dan ook letterlijk 'Lofzang van Jean Racine'. Waarschijnlijk prefereerde Fauré de tekst van Racine ten opzichte van het Latijnse origineel en koos hij daarom de Franse, zeventiende-eeuwse tekst voor zijn muziekstuk.

Waar gaat de tekst van *Cantique de Jean Racine* over?

In de tekst van *Cantique de Jean Racine* staat de genade van God centraal. Dit speelde namelijk een belangrijke rol in een stroming binnen het katholicisme waar Racine aanhanger van was: het Jansenisme. Volgers van die beweging, die vooral in de zeventiende en achttiende eeuw opkwam,

proberen hun leven en vrije wil zo te beïnvloeden dat ze goddelijke genade kunnen krijgen. Racine bracht tijd door in het Jansenistische klooster van Port-Royal, waar hij ervan overtuigd raakte dat iedereen Gods genade kan ontvangen. Vroomheid en de vraag om genade vormen dan ook de rode draad in *Cantique de Jean Racine*:

Verbe, égal au Très-Haut, notre unique
espérance,
Jour éternel de la terre et des cieux,
De la paisible nuit nous rompons le silence:
Divin Sauveur, jette sur nous les yeux.

Répands sur nous le feu de ta grâce puissante,

que tout l'enfer fuie au son de ta voix;

Dissipe le sommeil d'une âme languissante
qui la conduit à l'oubli de tes lois.

O Christ, sois favorable à ce peuple fidèle,
Pour te bénir maintenant rassemblé;
Reçois les chants qu'il offre à ta gloire
immortelle,

et de tes dons qu'il retourne comblé.

De ingetogen en hoopvolle muziek weerspiegelt de intentie van de tekst. Nederigheid en dankbaarheid vervullen de melodie. De muziek bouwt langzaam op: een wiegende begeleidingsmelodie wordt vergezeld door de ontroerende hoofdmelodie, die eerst alleen door het orgel of orkest wordt gespeeld, maar dan wordt overgenomen door de mannenstemmen van het koor. Tot slot maken de vrouwenstemmen het stuk compleet. *Cantique de Jean Racine* is net een muzikaal baken van licht.

Woord, gelijk aan de Allerhoogste, onze enige
hoop,

Eeuwig licht van hemel en aarde,

Wij verbreken de vredige stilte van de nacht:

Goddelijke Redder, richt uw oog op ons.

Spreid het vuur van Uw machtige genade over ons
uit,

Zodat de ganse hel vlucht op het horen van Uw
stem;

Verstoort de slaap van aftakelende zielen,
die hun ertoe drijft Uw wetten te vergeten.

O Christus, ontferm U over dit vrome volk,
nu bijeen om U te loven,

Ontvang zijn lofliederen tot Uw eeuwige glorie,

Moge het heengaan vervuld van Uw gaven.

https://cms-assets.nporadio.nl/npoRadio4/archief/718x404_1800_2021-07-09-094425_gnda.m4v?mtime=20210709114425&focal=none

<https://koorpartij-oefening.nl/oefenbestand-1-.html>